

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן
האור החיים הק' זיע"א

בס"ד, גליון ק"צ, פרשת וארא תשפ"ג

שלחן שבת עם האור החיים

רק במכות שחשש פרעה למיתתו שלח למשה ואהרן שיתפללו בעדו

צפרדע - חשש מות שינקרו מעיו

אבל במכת צפרדע חשש פרעה לחייו, לפי ששני ענינים היו במכה זו, האחד הוא הרעש שעשו הצפרדעים, ובזה אכן אין סכנת מוות, אמנם ענין נוסף היה במכה זו, שנכנסו הצפרדעים לתוך מעיהם וקרקרו שם, וכפי שנאמר (לעיל ז, כט) 'וּבְכָה וּבְעַמְּוָהּ וּבְכָל עֶבְדֵיךָ יַעֲלֵי הַצְּפַרְדֵּים', ומחמת כן חשש פרעה לחייו, שמא ינקרו לו את אבריו הפנימיים ויעשוהו טריפה, לכך שלח לקרוא למשה ואהרן שיתפללו לה, זהו שאמר 'וַיִּסֶר הַצְּפַרְדֵּים מִמֶּנִּי', כלומר, מתוך גופי, מבני מעי.

כינים ללא חשש מוות, וערוב סכנת מות

במכת כינים לא היה חשש מות, אלא רק צער מגירוד הגוף, ולכך אף שהכיר שה' שלח אליו מכה זו, לא קרא להם. אולם במכת ערוב שהגיעו חיות רעות וטורפות, חשש לחייו ושלח לקרוא למשה ואהרן שיתפללו לה' שיסיר ממנו המכה.

דבר רק הבהמות מתו, ובשחין לא חשש לעצמו

במכת דבר, שבה מתו כל הבהמות, לא חשש פרעה שהוא ימות, לפי שהמכה היתה רק בבהמות, ולכך שתק ולא הגיב מאומה. וכן במכת שחין לא ביקש שתיפסק המכה מאחר ולא היה בזה חשש מות, ועוד, שהרי לא נאמר בפירוש בתורה שפרעה עצמו לקה בשחין, אלא כתוב 'כִּי הָיָה הַשְּׁחִין בְּחַרְטֻמִּם וּבְכָל מִצְרַיִם', ויתכן שהוא עצמו כלל לא לקה במכה זו, ולכך לא ביקש שיתפללו עבורו.

ברד וארבה חשש למוות

במכת ברד חשש פרעה אחר שראה את הקולות והאש שירדו מן השמים, שמא תיהפך כל מצרים, כפי שאירע בסדום ועמורה שקודם שנהפכו נאמר (בראשית יט, כד) 'וַה' הַמִּטֵּיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גִפְרִית וְאֵשׁ, וְעַל כֵּן חֲשַׁשׁ לַחֲיָיו וְאָמַר ה' הַצְּדִיק, וּבִיקֵשׁ שִׁיעֲתִירוּ אֵלָי. וְכֵן בְּמַכַּת אַרְבֵּה חֲשַׁשׁ פְּרַעֲה שִׁמּוֹת בְּרַעֲב, וְכַפִּי שֶׁאִמַּר בְּפִירוּשׁ (להלן י, יז) 'וַיִּסֶר מִעָלָי רַק אֶת הַמָּוֶת הַזֶּה, וְלֹכֵךְ בִּיקֵשׁ שִׁתְּפַלְלוּ אֶת ה'.

בחושך לא יכל לשלוח

ובמכת חושך לא מצאנו שביקש שיתפללו להסיר המכה, אף שיתכן שחשש לחייו שמא יהרגוהו ישראל בחסות החשכה, ויתכן משום שבתחילת המכה לא חשש פרעה למיתה, כיון שיכל להדליק נרות גדולים ולהאיר את החושך, ואמנם בשלושת הימים האחרונים שבהם לא יכלו לקום ולהדליק נרות, יתכן שאכן חשש למיתה, אלא שבפועל לא יכל לשלוח לקרוא למשה ואהרן, כיון שכל המצריים לא יכלו לזוז ממוקומם, ולאחר שנגמרה המכה וקרא להם כדי לשלוחם בערבון, כבר לא הוצרך לבקש מהם להתפלל ולהסיר המכה, אחר שכבר הוסרה.

וַיִּקְרָא פְּרַעֲה לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ הֶעֱתִירוּ אֵלָי ה' וַיִּסֶר הַצְּפַרְדֵּים מִמֶּנִּי וּמִעַמִּי וְאֶשְׁלַחָה אֶת הָעָם וַיִּזְבְּחוּ לַה' (ח, ד).

מדוע רק במכות ב' ד' ז' וח' ביקש שיסורו המכות

יש להתבונן מדוע בחלק מהמכות אנו מוצאים שנבהל פרעה מהמכה עד שקרא למשה ולאהרן כדי שיתפללו אל ה' ויסיר ממנו המכה, והבטיח שישלח את בני ישראל, ובחלק מהמכות לא נאמר שפרעה קרא למשה ואהרן, אלא קיבל את המכה בשתיקה ולא נבהל ממנה כל כך עד שביקש שהיא תיפסק.

שכן במכת דם לא מצינו שפנה פרעה אל משה ואהרן, אלא (לעיל ז, כג) 'וַיִּפֶן פְּרַעֲה וַיִּבֹא אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שָׁת לְבוֹ גַם לְזֹאת'. אך במכת צפרדע נאמר בפסוק זה 'וַיִּקְרָא פְּרַעֲה לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ הֶעֱתִירוּ אֵלָי ה'. במכת כינים לא מצינו שקרא למשה ואהרן, אלא רק להלן ח, טו) 'וַיִּחַזַּק לֵב פְּרַעֲה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם'. אך במכת ערוב נאמר (להלן ח, כא; כד) 'וַיִּקְרָא פְּרַעֲה אֶל מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וְגו' הֶעֱתִירוּ בְּעַדִּי. גם במכות דבר ושחין לא מצינו שקרא למשה ולאהרן, אך במכת ברד נאמר שוב (להלן כט, כז; כח) 'וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם חֲטֹאתֵינוּ הִפְעַם וְגו' הֶעֱתִירוּ אֵלָי ה'. וכן במכת ארבה (להלן י, טז; יז), 'וַיִּמְהַר פְּרַעֲה לְקַרְא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וְגו' שֵׁא נָא חֲטֹאתֵינוּ אֲךָ הִפְעַם וְהֶעֱתִירוּ לַה' אֱלֹהֵיכֶם'. במכת חושך נאמר (להלן י, כד) 'וַיִּקְרָא פְּרַעֲה אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לָכֵן עֲבֹדֵנוּ, אֲךָ לֹא מִצִּינוּ שְׂבִיקֵשׁ מֵהֶם לְהַעֲתִיר בְּתַפִּילָה. ובמכת בכורות הוציאים לאחרות.

פרעה חשש רק ממכות שיש סכנה לחייו

ונראה שרק במכות שחשש בהם פרעה לחייו, בהם נבהל וקרא למשה ואהרן שיתפללו אל ה' שיסיר ממנו המכה, אך במכות שלא היה לו חשש שהם יגרמו למיתתו, בהם לא היה אכפת לו מהסבל שכולם סובלים, ולכך לא ראה צורך לבקש שיתפללו בעדו.

כללו של דבר שאת פרעה ענין דבר אחד בלבד, החיים שלו עצמו, ורק כשהיה נדמה לו שחיייו בסכנה עשה כל שביכולתו כדי להסיר הסכנה ממנו, ולכך קרא למשה ואהרן והבטיח לשלחם וביקש מהם שיתפללו עליו.

דם - מישראלים או מסביבות היאור

לכך במכת דם המתין פרעה עד שתיגמר המכה ולא שלח לקרוא למשה ואהרן, לפי שלא היה שם סכנת מות שימותו מצמא, משום שהיו יכולים לקנות מים מהישאלים וכאמור במדרש (שמו"ר ט, י), או שיכלו לחפור בסביבות היאור, כיון שרק המים המגולים נעשו לדם.

הגמגום שנעלם לאחר 42 שנים

סיפור נפלא שהגיע לידי המערכת:

כעבור שבועיים מתחילת לימודי בספר 'אור החיים' הקדוש עלה רעיון נפלא של שידוך, והנהגה בהליכי השידוך נוכחתי לראות שאיני מגמגם כלל! לעולם לא אשכח את אותה הנאה שהייתה לי בהיעלמות גמגומי, וברור היה לי שה'אור החיים' הקדוש פעל למעני.

אך הכל היה טוב ויפה, אך ורק בשעת הליכי השידוך, כיון שמיד לאחר מכן חזרתי לגמגם קשות ונוראות כמקודם. לא הבנתי למה! מדוע בפגישות עם אבי המדוברת וכדו' הדיבור קולח מפי חלק, ועם שאר חברי וידידי כמעט ואיני יכול לדבר?!

באחד הבקרים, בו הייתי מאושר מהשידוך המתקדם, בה לא היה אף לא שמץ של גמגום, ישבתי ושאלתי את עצמי שוב: מדוע? מדוע רק בעת ההליכים לשידוך איני מגמגם? - ולפתע קפצתי משמחה, כשנזכרתי שבאותו יום שקיבלתי על עצמי ללמוד 10 דקות, הדגשתי ואמרת שהנני עושה זאת כדי שהגמגום לא יהא מכשול בדרכי להתארס, ואכן, זה מה שקרה, שרק בהליכי השידוך איני מגמגם, אך לאחר מכן הכל חוזר לכשהיה!

מיד קיבלתי על עצמי ואמרתי: "ריבוננו של עולם!! אני מקבל על עצמי להוסיף עוד 10 דקות של לימוד ב'אור החיים' הקדוש, וזאת כדי שהגמגום יוסר ממני לחלוטין ולא אגמגם כלל".

איני יודע איך להודות לאבינו שבשמים על הנס הגדול שהתרחש ימים ספורים לאחר מכן, כשהגמגום נעלם לחלוטין! הפכתי להיות המאושר באדם, הוצפתי בשמחה ואושר, חיי השתנו מקצה לקצה, וב"ה בתוך חמישה שבועות באנו בברית הנישואין.

כל קרובי משפחתי כולם ללא יוצא מן הכלל עמדו נפעמים ונרגשים כששוחחתי עימם בפעמים הראשונות ללא גמגום, חלקם אף התחזקו מאד והחלו לשמור תורה ומצוות, ואף קיבלו על עצמם ללמוד בכל יום בספר 'אור החיים' הקדוש כדי לקבל ישועות לכל מיני בעיות, ואכן זכו ועדיין זוכים אף הם וקוצרים ישועות, וכמעט בכל יום אני מתעדכן בישועה נוספת שהתרחשה בזכות לימוד זה.

עוד מילדותי עד גיל 42 הייתי אדם חסר בטחון עצמי לחלוטין. כל ימי חששתי מאד להיות בחברת אנשים, השתדלתי תמיד להיות לבד, והכל בגלל גמגום קשה מאד שפקד אותי מגיל קטן. אני זוכר את אותם לילות אפלים כואבים וקשים שהיו מנת חלקי, בהם היו הורי מבקשים ממני להצטרף אליהם לאירוע משפחתי כזה או אחר, ותמיד סירבתי, חששתי שאצטרך לענות לשאלות שישאלוני באותו האירוע, מספיק שישאלוני רק לשמי וגמגומי הקשה יגרום לי להתייסר ולהתבייש מאד, וזאת כיון שהייתי מתאמץ במשך כחצי דקה לומר את שמי, ולפעמים אף יותר מכך, ולא אחת יצאתי מחוץ לאולם ופרצתי בבכי סוער על רוע מזלי מחמת גמגומי הקשה. לכן מגיל 8 בערך סירבתי בתוקף להתלוות להורי שהיו יוצאים עם אחי ואחיותיי הקטנים והגדולים לאירועים משפחתיים, והייתי נשאר בבית לבדי, נכנס למיטה ומרטיב את הכרית בדמעות רבות ומרות.

כך גדלתי, כשבמשך השנים אף בין חברי ללימודים היו כאלה ששמחו ללעוג לי ולביישני בפני כל ילדי הכיתה. לא היה לי יום אחד במשך 42 שנה ללא ביזיונות. אני יכול לכתוב כמעט בוודאות שלא היה יום שלא הסתגרתי בו בשירותים במשך כל זמן ההפסקה בבית הספר, וכך מנעתי מעצמי ביזיונות ובושות מידי יום ביומו.

גדלתי, רוב חברי הצליחו להינשא ולהקים משפחה, ואני הייתי אי שם הרחק, כיון שחששתי מאד להיפגש עם אבי המדוברת. ואף לאחר שהרהבתי עוז בנפשי והסכמתי להיפגש, תמיד סורבתי ולא זכיתי לפגישה נוספת, כשרובן המוחלט של הדחיות היו בגלל גמגומי הקשה.

באחת השבתות קראתי על הסגולה הנפלאה אודות הלימוד בספר 'אור החיים' הקדוש במשך 10 דקות בכל יום. מיד החלטתי ואף קיבלתי על עצמי לעשות זאת, ואמרתי מפורשות שכל רצוני הוא לזכות בזכות לימוד זה שאוכל להתארס ללא שום בעיית גמגום, ושלא תהא מכשול בדרכי לסגור שידוך.

בְּאוֹר הַהֵלֶכֶה

נידון הלכתי מרתק במשנת רבינו האור החיים

איך מינו את שמעיה ואבטליון לנשיא ואב"ד למרות שהיו בני גרים

בישראל, כי אז לא היה צורך לפרט יחוסו, דאף אם אינו מיוחס מישראל ראוי למנותו מלך כיון שהוא הראוי ומוכשר מכולם.

אבל מכיון שאמר שהוא ערל שפתים, ונמצא שמצד מעלתו אינו המובחר מכולם, וא"כ לא יתכן למנותו למלך אלא אם הוא מיוחס, ולכן הוכרח לפרט יחוסו משבט לוי עכ"ד.

ומענין לענין, יש אומרים שבני משה לא מילאו את מקומו מכיון שהם היו בני גרים מצפורה שנתגיירה, ועיין בחמדת ישראל (לא תעשה שס"ב דף ע"ח ט"ב אות פ"ט) דבאמת בני משה היו ראויים אך שלא היה אמם מישראל, והביא דורש לציון (דרוש ג דף י"א ט"ב ד"ה ואני בעיוני) שהקשה על שמעיה ואבטליון שהיו גרים. ומציין לדברי הריב"א הנ"ל [ריש פרשת משפטים ד"ה לפניהם] דגר פסול רק היכי שיש ישראל שיודעים לדון, אבל אז לא היה בישראל חשוב כמותן.

אמנם עיין שו"ת חות יאיר (סימן ל"א) דהביא תוס' שבועות (ט"ו. ד"ה וכן) דמשה מלך היה, והא דלא ירשו בניו מלכותו הוראת שעה היתה יעו"ש.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים וגו', אלה ראשי בית אבותם וגו' (ו, יג-יד).

כתב האוה"ח ז"ל דהך ויצום היינו שהמליכם על בני ישראל ופרעה, ולכן הוצרך לפרש יחוסם דאין מעמידין מלך על ישראל אלא המיוחס עכ"ד.

בספר להורות נתן (להגה"צ רבי נתן גשטטר זצ"ל) כתב: ויש להוסיף דזהו ההמשך למאי שנאמר בפסוק הקודם וידבר משה וגו' ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים, דהנה כבר הקשו הקדמונים דאיך מינו את שמעיה ואבטליון לנשיא ואב"ד כיון שהם בני גרים, ותירצו דלא נמצא גדול מהם בישראל, עיין תשב"ץ בס' מגן אבות, ובס' להורות נתן מועדים בסוגיא דבני בתירה. [וראה עוד בפירושו הריב"א על שמות פרק כא פסוק א, וזה לשונו: "וי"ל דהא דגר פסול לדון היינו היכא שיש ישראל שיודעין לדון אבל היכא שאין ישראל לא ותדע שהרי שמעיה ואבטליון גרים והיו דנין את ישראל לפי שלא היה בישראל חשוב כמותם, כפר"מ מקוצי" עכ"ל]. והנה אלו היה משה בר מעלה בדיבורו שאין כמוהו

חידה שבועית:

מה מתרץ רבינו מדוע במכת חושך למרות שפחד פחד מות וחשש לחייו, לא שלח פרעה שליח למשה ואהרן?

פתרונות יש לשלוח עד יום רביעי הקרוב לכתובת מייל: p0774702681@gmail.com או לפקס: 077-4702681

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון אור החיים והפרשה. 3. התשובה צריכה להיות מתוך דברי האור החיים הק' המובאים במאמר שבריש הגליון.

בין שולחי התשובות תערוך הגרלה על הספר 'פניני אור החיים'.

ליקוט פניני חיים מתורתו של בעל האור החיים זצ"ל, ערוכים וסדורים לפי נושאים ועניינים, וכן פרקים מתולדותיו.

דבקים בתורת ה'אור החיים'

ליקוט נפלא מתורתו של רבינו האור החיים ז"ע. חידושים והנהגות להלכה קטעים מותאמים לענייניו של יום על פי סדר השנה. דברי הדרכה ומוסר מעשיות מוחיי והליכות רבינו אור החיים. מצוות מותרות"ג במשנת רבינו מודר שבחי חיים.

מארים את הנשמה

מוקד הזמנות 1800-22-55-66

להשיג בתנחומים הספרים המובחרות

שבחי חיים

שבחים שנאמרו ע"י צדיקי הדורות על רבינו אור החיים
ובמעלת לימוד מתוך ספר האור החיים הק'

על סדר הפרשה, אלא שלקראת שמחת תורה היה מזדרז לסיים,
ובשמחת תורה התחיל מבראשית.

(באור החיים)

יכול האדם להתפעל מהלימוד כמו ששומע מפה קדשו

הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע אמר על ספר אוה"ח אשר המחבר
שם כחו בחיבורו, ויכול האדם להתפעל בלימוד ספרו הקדוש כמו
שהיה שומע מפורש יוצא מפי קדשו זי"ע.

(אור ישרים)

מאיר עיני ונשמת האדם

כתב הרה"ק רבי אברהם מסלונים בעל "יסוד העבודה": "הזוהר
ואור החיים הם מאירים עיני ונשמת האדם...".

(באר אברהם, עמ' של"ה)

קרא לרבינו "דער רבי"

על הרה"ק מקארלין בעל "בית אהרן" סיפרו, כי אחד משיעוריו
הקבועים היה ב"אור החיים" על פרשת השבוע, ומקביעותו זו לא
זו. הוא היה קורא לרבינו "דער רבי", וכשהיה מתקשה בהבנת
איזה פשוט, היה אומר: "הבה ונראה מה אומר הרבי הקדוש"
-"לאמיר זעהן וואס זאגט דער הייליגער רבי".

(פרי ישע אהרן)

כל היהדות מונחת בקטע אחד של "אור החיים הק'

"כאשר הייתי צעיר למדתי הרבה בספר 'אור החיים', כי איך
יהודי יכול לראות את אור החיים אם אינו לומד את ה"אור
החיים"? אמר הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע בשם אביו הרה"ק
ר' יצחק מסקווירא זי"ע.

ואילו בנו, הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע המליץ למחנכים
ומדריכים שיהגו עם הצריכים חיזוק בראת שמים ב"אור החיים"
הקדוש, "ובאורו יראו אור".

בחצר סקווירא, כמו בשאר חצרות טשרנוביל וריז'ין, תפס לימוד
האור החיים מקום מרכזי. האדמו"ר רבי יעקב יוסף מסקווירא
אף מפליא היה לאמר: "דאס גאנצע אידישקייט ליגט אין איין
שטיקל אור החיים הקדוש" [כל היהדות מונחת בקטע אחד של
"אור החיים הקדוש"]. "אור החיים" היה אחד מן הספרים הקבועים
שהרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא היה מסיים בכל שנה. בשמחת
תורה היה מתחיל, ולאורך השנה למד בו לפי הסדר ולא דוקא

כעת יכול אדם לבוא להשלמה

על ידי ספר אור החיים הקדוש

מעשה בהרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע ששאל פעם
סוחר אחד מאנשי שלומו שהיה בן למשפחת גדולים
וגם למדן בעצמו, אם מוצא הוא זמן ללימוד תורה. נענה
הלה ואמר בהתנצלות כי בקושי יש לו זמן וכאשר מוצא
הוא איזה זמן פנוי הריהו לומד קטע גמרא ("א שטיקל
גמרא"). נענה הרבי מבעלזא ואמר לו:

"מלפנים היה אדם יכול להשלים עצמו עם ספר הזוהר.
כשנתמעטו הדורות השלימו עצמם עם ספר חובת הלבבות,
כשנתמעטו עוד הדורות השלימו עצמם עם ראשית חכמה,
וכעת יכול אדם לבוא להשלמה על ידי ספר אור החיים
הקדוש".

(באור החיים)

הזוכה בספר "פניני אור החיים"

פרשת בראשית:
ה' פינחס מנחם מנלה
מאשדוד.

לימוד ושינון בתורתו של האור החיים הק'

על מנת לעודד את הלימוד וההכנה בפירוש הקדוש
יוצאין מכון 'לאור' באור החיים' במיזם שבועי של מבחן שבועי נושא פרסים
שיערך בעזרת ה' מידי מוצש"ק בשעה 22:00 בקו טלפון ייחודי מבית פון קליק.

או איך משתתפים:

מחייגים במוצ"ש לקו הטלפון: **09-3750181**
מקיימים את קוד החידון: 12972 ומצטרפים לחידון.

המשתתף שיגלה את הבקיאות המרשימה ביותר
יקבל ב"ה שי מיוחד.

שימו לב
למסמך
החדש

חייגו:
073-2951871

האזנה לשיעורי הגאון
רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מחברים לחיים

תורמים סטים ורואים ישועה

לפרטים: **02-8043333**